

יציאות השבת פרק ראשון שבת

יב.

עין משפט נר מצוה

פב א מיי פייז מהל' טומאת ארולין הלכה ט: **פב** ב מיי פייז מהל' שבת הלכה כו סמך לארין סה טוש"ע אר"ח סומן רנב סעף 1: **פד** ג מיי פ"ה מהל' שבת מהלכות תפילין הל' די סמך עשין כב טור ש"ע אר"ח סומן כח סעף 6: **פה** ד מיי פייז מהל' שבת הלכה כו סמך לארין סה טוש"ע אר"ח סומן רנב סעף 1: **פו** ה מיי פ"ה מהל' שבת הלכה יד סמך שם טוש"ע אר"ח סומן ערה סעף 6: **פז** ו מיי שם הלכה טו טור ש"ע שם סעף 16: **פח** ז ח מיי פ"ה מהל' שבת הל' ג סמך שם טוש"ע אר"ח סומן שטו סעף 11: **פצ** ט מיי פ"ד מהל' שבת הלכה ה סמך שם טוש"ע אר"ח ס"ז סעף 1 וסומן רפז:

לעזר רש"י

גומבי"א (וויזני"א).
סס הקאה.

מוסף תוספות

א. ואינה פרה ורבה. חו"מ הל"ש. ב. הלבן. חו"מ הל"ש. ג. דעו כאן לא פליגי רבנן עליה דר' אליעזר אלא בכינה דאינה פרה ורבה אבל בפרעוש דפרה ורבה מדר. רבנן דחיי"ב. חו"מ הל"ש. ד. ואין דרך להרוג את השחור במסוק. ספקי ה"ש סומן כ"ט ונ"י בהגהת ט"מ. ה. ודרך הלבן להיות גדול בראש ולא השחור. ועוד. ספקי ה"ש סומן כ"ט. ו. בני עובדא דילתא. חו"מ הל"ש. ז. כלומר. מוסמטוטי בגדים ישנים ויצאית כנים. חו"מ הל"ש. ח. וכן עמא דבר כדברי ר' יוחנן ז"ל. ספקי ה"ש סומן כ"ט. ט. ואי אין פולין מטעמא אחריני. הוה ליה לפרושי. חו"מ הל"ש. י. דא"כ אפי' לפלות נמי אסור. חו"מ הל"ש. יא. דלא קיימא הך שיטתא דלעיל דמסקינן לא פילה לאור הנר. חו"מ הל"ש.

רב נסים גאון

לא קשיא הא ר' יהודה דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה הא ר' שמעון דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה טהור עליה. אבל עיקר דבריו של ר' שמעון במשנה בפרק המצניע (דף צז) דחנן וכן כותי מן המת גוביין מן הנבלה וכדשנייה מן השחן חיביין, ור"ש פוסק. ובגמרא אמרי פוסק היה ר"ש אף במצויה את המת לקבור. וזאת ההוצאה מלאכה שאינה צריכה לגופה היא, לפי שזה שהוציא כלים מרשות לרשות לא לצורך נפשו הוציא לא לאכלו ולא ליהנות ממנו, ולזאת נקראת מלאכה שאינה צריכה לגופה, שאם חס ושלום יהיה זה המת טרוח או זאת הנבלה טרוחה ואין יכול לעמוד עמה מפני הריח, הריח טהור מודה שאם הוציא חייב חטאת מפני שהיא באותה שעה נשנית מלאכה שאינה צריכה לגופה. ופרקי אר"י עקיבא (דף צו) תנו רבנן המוציא ריח רע כל שהוא. ובגמ' דבני מערבא אמרי את המת במטה חייב דברי הכל, ולא כן תאני אף את הקערה על הנר בשביל שלא תאחז בקורה ועל צוואה של קטן ועל עקרב שלא תישך, אמר ר' יהודה מעשה בא לפני רבן יוחנן בן זכאי ואמר חושש אני לחמטתא, הא דאמרין בכל דוכתא ר' יהודה דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה לא אשכחן ליה (עקיבא) [עקיבא] אלא מן האי. וממאי דכי פליגי תנא קמא ור' יהודה בהא מתנייה במלאכה שאינה צריכה פליגי דקא אמרין איכא דמתני לה אהא הדי נחש בשבת ומתעסק שלא ישכנו פטור ואם לרופאה חייב. מאן תנא, אמר רב יהודה ר' שמעון היא דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה, וקא פשיטין ליה להווא דפטור ומתור מיהא על עקרב שלא תישך, אלמא כי פליגי במתני' במלאכה שאינה צריכה לגופה, תנא קמא דאמר כופין קסבר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה ור' יהודה קאמר חייב עליה. ומעשה נמי אהא לקמיה רבן יוחנן בן זכאי ואמר. ובגמ' דאוננו אתא זיל דהני מילי דכותיבן בהלכות רבואתא דבתר רבנן סבוראי פיישו לה, ותמצא במסכת כריתות בפרק ספק אכל חלב בסופו (דף קו), תנו רבנן החותה גחלים בשבת להתחמם בהם והבעירו מאלוהי, תני תנא חייב ותניא אחריני פטור, הא דתניא פטור קסבר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה והא דתניא חייב לגופה חייב עליה. ותתניא שהוכרתי על דברי ר' שמעון שאם היה ריח רע והוציא חייב חטאת, כך מצאתי בפי' ארוננו האי ואלו דבריו, ומדוקדיק רבנן בהאי דקא מיטטר המוציא את המת מילי לית ליה ריחא דאי אתי ליה ריחא מצאתא מלאכה שאינה צריכה לגופה, ותניא בפרק אמר ר' עקיבא בסופיה המוציא ריח רע כל שהוא. ואית ליה להא מילתא סייעתא בתלמוד אר"י ישראל מילתא מוכחא היא, עד הנה דברי גאון ז"ל. ואנו עיניתי בתלמוד אר"י ישראל וכתבתי ממנו הלכה שהוקדם זכרה, וכפשוטן של דברים יראה סיוע גדול לאותו הפרט שפרטתי אבל כשתתיין בסוף הדברים שנאמר לשם מודה ר' שמעון כו' לא היא סייעתא אבל סמכתי על דברי אותם הגאונים ז"ל.

שלא ילקה נו'. דהיינו אלוני טינוף לא חשיב ליה הך כפיה: מי דמי. (ט) לא הלא ניחא ליה בהנך משקין כלל ובלאונו לא ירדו והי נמי דכפיה קערה חשיבא ליה אגן חשיבותא דמשקין דעינן וכפיה זו אינה אלא לגלות עליהן שאינו חפץ בהן אכל הכא לענין שבת אחשיבותא דהואלא קפדינן ור' הולאה דכ"ס חשיבא דקא מיבזעי ליה להליל על בגדיו: הא לא דמיא. ע"כ אם להכשר זרעים זאת לדמיה לא תדמיה אלא הך: שירד דלף **למטה נו'**. משנה היא במסכת מנשרין (פ"ד משנה ו) השנהי אחר הסיפא להכופה את הקערה והכי מנן עריבה שירד הדלף למטה כו' הניחה שירד הדלף למטה מיס הנימיון והפכים ב"ש אומרים בני יומן וז"ל אומרים אינם בני יומן נטלה לשופכה אלו ואלו מודים שהן בני יומן. ומ"מ יש לשמוע מהן סיפא כדגרסין בספרים (וכז"ב) ונתנה לעריבה זו שירד הדלף למטה אע"ג דאלוני טינוף הוא אפילו הכי מדלא כפאה גלי דעמי' לחשביניהו לקבלן והוו חשביים אומן שזמורה והך הולאה נמי אחשבה לקבולי צהלי כ"ס אף וזכה אע"ג דזויבה לא ניחא ליה לאן לחיובי אהולאת יטה לא למדרינן אלא אהולאת כ"ס: גיטוסין. למרחוק: והפסין. מלמעלה כשהיא מלאה: אינן בני יומן. דלא ניחא ליה בהו: הא רבי יהודה. דאמר מלאכה שאינה כריכה לגופה שבראונו לא מעשה ואינו כריך לעיניך (תמלתא) ותליתיה מי הכא שזמו כריך לזיבה זו שעל ידה צא הכיס הזה ולעפ"כ חייב עליה. ופלוגמיהו בהמלצה ע"י חייבין קאן קא מויליא דמת צמטה חייב וע"ג דהולאת המת לא ניחא ליה ציה ור"ש פוטור: **עם חשיבה**. ולא חיישין דילמא נפיק בהו משתמשך: וסיה על מלחא סמידי. קרא יתירא הוא לךך דרשה דהא כבר קצב ליה מקום והיה על מלח אהרן: **למשמם כגדו**. שלא יהא כרוך צמוס דצר יש וילאנו: **הלכא רבני**. דבר גדול יש כאן להפרישו מאיסור שבת: **שמה יסרוג**. וציוס נמי עסקינן ולאור הנר דמתני' אלא יקרא קאי: **סבורג גמל**. כלומר גדול מאד: או דינמא. לאור הנר דקמני אחריוהו קאי ומרייהו שמה יטה אכל ציוס שפיר דמי: מי אלימא ממטניסין. דקמני לאור הנר כרוך ופסיה מספקא לך דליכא פלוגי צהו ולמירא דלאור הנר אלא יקרא קאי חשיבא דלאור הנר אלא פולין ואשמעינן לי קלא דסנוותי תניא ר"ש ב"א אומר אין הורגין את המאכלות בשבת דברי ב"ש ר"ב מתירין וכן היה רשב"א אומר משום רשב"ג אין משרדין את התינוקות לארס ולא את חולין בשבת דברי בית שמאי ר"ב מתירין: ת"ר הנכנס לבקר את החולה אומר שבת היא מלועוק ורפואה קרובה לביא ור"מ אומר יכולה היא שתרסם רבי

ושבתוכה הרי זה בני יותן. אין זה צמשה אלא שהש"ס מדקדק מדנקט הנימיון והנילפין אינן בני יומן משמע הא שזמורה הרי הן בני יומן: **שבא יחרוג**. פירש הרב יוסף מאורלייני"ש דכינה היינו שחורה הקופלת דכתיב והך את עפר הארץ והיה לכניס (שמות ט) ודרך שחורה הקופלת לנאת מן הארץ^א וצאת נחלקו עליו רבנן אכל פרעוש היא הכינה^ב הרומשת וחיב עליה אפילו לרבנן כדאמרין ב"ש שמונה שרליס^ג (לקמן דף קז: ושם) ואין נראה לר"ת דאמרין במדרש^ד אף כי אנוש רמה אלו כנים שצראש^ה (ו) וצנדה פ"ב (דף כ): שלח לה מסריקומא מקטל קלמי ופי' צקונטרס מסרק להרוג כנים ואין דרך שחורה הקופלת להיות צראש^ו ועוד צברכות (פ"ז דף נא:): אמרין^ז ממדורי מילי ומסמרטוטי קלמי^ח ודרך כנים לצננת הרומשות להיות צקונטרטי מנגדים ישנים ועוד דפרעוש אמר לקמן בפרק שמונה שרליס (דף קז:): שהוא פרה ורבה וכינה הרומשת אינה פרה ורבה אלא צאה מועיטת חסם לךך נראה לר"ת דשחורה הקופלת היא פרעוש וחיב עליה לכ"ע וכינה הרומשת שרי להרוג כז"ה המתירין^י וצקונטרס נמי פירש צקמוך דרבה מקטע להו צצבת: **מי אצימא ממתינתין**. והפוסט ס"ד דצרייתא דרבה לפרש טפי ממתניתין^י ועוד דצצרייתא קמני אין פולין ואין קורין משמע טפי דקאי לאור הנר אחריוהו מצמתני דקמני ולא יפלה את כליו:

אפילו דהבחין בין בגדו לבגדי אשתו. לרכן ב"ד להיות שזין מכאן נראה לאסור להצמין בין צגדו לצגדי חצרו לאור הנר: **נומל** וזורק ובכ"ב שאל יבא. נראה לפרש דאזא שאלו רבנן וגור מלילה דינה אטו מלילה דפרעוש ומלילה דפרעוש שמה יחרוג וכולה חדא גזירה היא ורש"י פי' דכ"י אליעזר סגיירא ליה וקשה^א דמשמע דרבי אליעזר סגיירא ליה דלפלות נמי אסור דקאמר לעיל לא יפלה שמה יחרוג ור' אליעזר היא ומיהו י"ל דלעיל לא קאי הכי"א:

רבה מקטע אהו. מפרש ריב"א צחול וקאי אדרב הונא דקאמר זהו כבודו אפילו צחול ואנן סמינין ארש"י דפי' צצבת וקיימא צצית הלל דשרו צקמוך: רבי

היה רשב"א אומר משום רשב"ג אין משרדין את התינוקות לארס ולא את חולין בשבת דברי בית שמאי ר"ב מתירין: ת"ר הנכנס לבקר את החולה אומר שבת היא מלועוק ורפואה קרובה לביא ור"מ אומר יכולה היא שתרסם רבי

היה רשב"א אומר משום רשב"ג אין משרדין את התינוקות לארס ולא את חולין בשבת דברי בית שמאי ר"ב מתירין: ת"ר הנכנס לבקר את החולה אומר שבת היא מלועוק ורפואה קרובה לביא ור"מ אומר יכולה היא שתרסם רבי

היה רשב"א אומר משום רשב"ג אין משרדין את התינוקות לארס ולא את חולין בשבת דברי בית שמאי ר"ב מתירין: ת"ר הנכנס לבקר את החולה אומר שבת היא מלועוק ורפואה קרובה לביא ור"מ אומר יכולה היא שתרסם רבי

היה רשב"א אומר משום רשב"ג אין משרדין את התינוקות לארס ולא את חולין בשבת דברי בית שמאי ר"ב מתירין: ת"ר הנכנס לבקר את החולה אומר שבת היא מלועוק ורפואה קרובה לביא ור"מ אומר יכולה היא שתרסם רבי

היה רשב"א אומר משום רשב"ג אין משרדין את התינוקות לארס ולא את חולין בשבת דברי בית שמאי ר"ב מתירין: ת"ר הנכנס לבקר את החולה אומר שבת היא מלועוק ורפואה קרובה לביא ור"מ אומר יכולה היא שתרסם רבי

היה רשב"א אומר משום רשב"ג אין משרדין את התינוקות לארס ולא את חולין בשבת דברי בית שמאי ר"ב מתירין: ת"ר הנכנס לבקר את החולה אומר שבת היא מלועוק ורפואה קרובה לביא ור"מ אומר יכולה היא שתרסם רבי

היה רשב"א אומר משום רשב"ג אין משרדין את התינוקות לארס ולא את חולין בשבת דברי בית שמאי ר"ב מתירין: ת"ר הנכנס לבקר את החולה אומר שבת היא מלועוק ורפואה קרובה לביא ור"מ אומר יכולה היא שתרסם רבי